

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב?

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות – 0528553310

לתשומת ליבכם: הערות שלי ב"מקורות" מופיעות בכתב קטן יותר.
רש"י שהינו מתוך רשימת המיצ"ב מובא באותיות כתב רש"י.

חומש במדבר – ובלכתך בדרך

1. פרק א' - פרק י' פסוק י': הכנות לדרך
2. פרק י' פסוק י"א – סיום פרק י"ט: ההליכה במדבר וסיבוכיה
3. פרק כ' – סיום פרק ל"ו: שנת הארבעים

דגשים לפרשת בהעלתך

פרקים ח – י"ב

נושאי הפרשה:

ציווי הדלקת המנורה, טהרת ותנופת הלויים, גיל הלויים הראויים לעבודה, צווי עשיית הפסח, טענת הטמאים והצווי על פסח שני, הענן וסדרי הנסיעה על פיו, החצוצרות, התחלת המסע מהר סיני בכ' באייר, הפניה ליתרו, ההליכה אחרי הארון, המתאוננים ועונשם בתבערה, תלונת האספסוף על בשר ועל המן, שבח המן, פניית משה אל ה', 70 הזקנים, אלדד ומידד, ירידת השלו ועונשם של המתאונים, הדיבור של מרים ואהרן על משה.

במדבר פרק ח'

פסוקים א-ד: ציווי הדלקת המנורה

על מה מדובר?

- תאריך: א' ניסן
- הציווי לסדר את הנרות אל מול פני המנורה (לכיוון הנר המערבי).
- אהרן מבצע.
- תיאור עשיית המנורה מקשה אחת (גוש אחד שמקיישים עליו) והביצוע

דגשים מרכזיים:

- הרצון החזק של אהרן להיות שותף בחנוכת המשכן / השמחה שבביצוע העבודה

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב?

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

- כבוד המלך בהארת ביתו, וחיזוק כבוד ה' אצל הרואים.
- קיום דבר ה' ע"י אהרן
- קיום דבר ה' ע"י משה.

פירוט ומקורות:

החינוך: שצונו ה' יתברך, להיות נר דולק בבית-המקדש להגדלת הבית לכבוד ולתפארת בעיני הרואים... וכל עניין ההגדלה בו כדי שיכניס אדם בלבו כשיראהו מורא וענווה" וכו'. (מצוה צ"ח)

רש"י: בהעלתך. למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנכת הנשיאים חלשה דעתו, שלא היה עמהם בחנכה, לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקדוש ברוך הוא חייך, שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות (פסוק ב')

"ויעש כן אהרן" – רש"י: להגיד שבחו של אהרן שלא שינה.

גור אריה: מפני כי בהדלקת הנרות צריך דקדוק גדול מאוד לכוון שיהיו הנרות אל מול פני המנורה.

תורת כהנים: "שעשו זה בשמחה... כאילו שמעו מפי הגבורה" (פרשת צו) ולמרות שהציווי נאמר למשה.

במדבר פרק ח' פסוקים ה- כ"ו: הכשרת הלווים לעבודת הקודש**על מה מדובר?**

- תאריך: א' ניסן מתחילים שבעת ימי טהרה והכנה.
- עד עכשיו היו כל השבטים מעורבים וכעת לוקחים את הלוויים מתוך בני ישראל. (אבן עזרא)
- הזאת מי חטאת (אפר פרה אדומה) בימים שלישי ושביעי, תגלחת כל השערות, כיבוס בגדים וטבילה.
- פר (ומנחת סולת) לעולה, פר לחטאת. סמיכת ידיים על הלוויים.
- הלוויים עובדים במשכן מגיל 25 ועד 50.
- תפקידי הלוויים: נשיאת המשכן, שומרים, שוערים (פותחי וסוגרי דלתות), משוררים (ראה רמב"ם במקורות).

דגשים מרכזיים:

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב?

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

- כיצד לוקחים אנשים? בדיבור (רש"י).
- גדולת הלווים (לא היו בעבודת הפרך ועסקו בתורה, לא עבדו ע"ז, היו מורי הדור ומלמדים בישיבה, בחטא העגל לא חטאו)
- דרושה הכנה לעבודת הקודש, כפרה (פר חטאת) והתקדשות (עולה), טהרת הגוף וטהרת הנפש (העמק דבר, ליקוטי רב פנינים, אברבנאל).
- הלוויים שליחים של עם ישראל (סמיכת הידיים). באהבה ובאחדות.
- דברי אהרן בשעה שמניף: אשריך שאתה טהור ונבחרת לעבודה... (במדבר רבה)
- קיום דבר ה' בלי שאחד עיכב (פסוקים כ, כ"ב).

פירוט ומקורות:

יונתן בן עוזיאל "והטהרו": "וידכון בארבעין סווין דמיא" (טבילה במקוה של 40 סאה). ובכל אופן "אין הזאה בלא טבילה".

ליקוטי רב פנינים: "כי מעתה קדושים יהיו... כיון שהוא מקרב אותם לעבודתו... ראוי בעבור זה שיהיו בקדושה וטהרה יותר מהעם... ורמז להם שיתרחקו מהמידות המגונות... ואח"כ ציוה שיביאו קרבנות לכפר עליהם מאיזה חטא שעשו בכללותם... לכן היה מניף אותם לסימן היותם זריזים לעבודתו... לרמז על היותם זריזים לשמור ולעשות" וכו'.

רש"י: "שלוש תנופות נאמרו בפרשה זו הראשונה לבני קהת... והשנייה לבני גרשון... והשלישית לבני מררי" (פסוק י"א).

רש"י: "קח את הלויים. קחם בדברים – אשריכם שתזכו להיות שמשים למקום" (פסוק ו'). (ירד ממיצב תשעג)

רש"י: "והקהלת את כל עדת בני ישראל". לפי שהלויים נותנים קרבן כפרה תחתיהם יבואו ויעמדו על קרבנם ויסמכו את ידיהם עליהם" (פסוק ט').

מדרש רבה ויקרא: "והכהן הגדול מאחיו... בכח שהוא גיבור, בא וראה אהרן כשהניף את הלויים כ"ב אלף הניף ביום אחד, כיצד היה מניפם? מוליך ומביא מעלה ומוריד" וכו'. (פרשה כ"ו, ט')

העמק דבר (פסוק ו'): "קח את הלויים – כאן מדובר בשמונת אלפים שעמדו לעבוד את עבודת המשכן".

במדבר רבה: "והעבירו תער על כל בשרם, מיד עשה כן לקרח.... אמרו לו מי עשה לך כך, אמר להם: משה עשה בי ולא עוד אלא נטלני בידי ורגלי, והיו מניפים אותי ואומר לי הרי אתה טהור...". (פרשה י"ח, ד')

המהרז"ו שם: בתנחומא הגירסא נטלוני בידי ורגלי וכצ"ל כאן נטלוני כמו שאמר והיו מניפים וכו' – שלא משה בעצמו עשה כך אלא צוה שיעשו אחרים... ובהכרח פירושו שמשה יצווה על אהרן.

העמק דבר (פסוק ט'): "וטהרת אותם – חזר להזהיר על הטהרה כי מעלת האדם כשם שהיא מגביה לב האדם בדרכי ה', כך יש להזהר שלא תוסיף מכשול ע"י גאות וחלול השם..."

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות – 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב?

רש"י (פסוקים כ, כ"ב): "ויעש משה..." - משה העמידן ואהרן הניפן וישראל סמכו את ידיהם. 'כאשר צוה ה' כן עשו' – להגיד שבח העושין והנעשה בהן שאחד מהם לא עכב"

רש"י: "מבן חמש ועשרים שנה ומעלה" - "מבן כ"ה בא ללמוד הלכות עבודה, ולומד חמש שנים ובן ל' עובד" וכו'.

רמב"ם: : עבודה שלהן היא שיהיו שומרין את המקדש ויהיו מהן שוערין לפתוח שערי המקדש ולהגיף דלתותיו ויהיו מהן משוררין לשורר על הקרבן בכל יום שנאמר ושרת בשם ה' אלקיו ככל אחיו הלויים אי זהו שירות שהוא בשם ה' הוי אומר זו שירה ומתי אומר שירה על כל עולות הציבור החובה ועל שלמי עצרת בעת ניסוך היין אבל עולות נדבה שמקריבין הציבור לקיץ למזבח וכן הנסכין הבאין בפני עצמן אין אומרין עליהן שירה: (הלכות כלי המקדש והעובדין בו פרק ג' הלכה ב')

פרק ט' פסוקים א-י"ד פסח ראשון ושני

על מה מדובר?

- תאריך: ניסן שנה שניה
- ציווי לקיים את הפסח כהלכותיו, טענת הטמאים, שאלת משה את ה' וציווי על פסח שני.

דגשים מרכזיים:

- הודיה לה' על הניסים וזכירתם.
- האחדות והשמחה הרמוזים גם בפרטי הלכות הפסח (משפחות משפחות, לא שוברים עצם כבני מלכים ועוד).
- חשיבות הפסח ודחייתו את השבת: 'ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו' – 'אפילו בשבת'.
- הרצון העז להיות שותף בהודיה ובפסח ומתן האפשרות לכך.
- האהבה והאחדות של משה ואהרן שיושבים יחד (רש"י פסוק ו').
- מגלגלין זכות על ידי זכאי (רש"י פסוק ז').
- הקשר הישיר של משה עם ה' (פסוק ח') - עמדו ואשמעה).

פירוט ומקורות:

רש"י: בחדש הראשון. פרשה שבראש הספר לא נאמרה עד איר, למדת שאין סדר מקדם ומאחר בתורה. ולמה לא פתח בזו, מפני שהוא גנותן של ישראל, שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד: (פסוק א') (להדגיש שאין מוקדם ומאחר בתורה אך ישנה סיבה למה הקדימו ולא סתם. הסדר האלוני אינו רק סדר כרונולוגי אלא כאן יש רצון להדגיש מעלתם של ישראל ולפתוח בחיבתם של ישראל ולא לפתוח בפרשה שיש בה טיפה קטנה של גנות. ומהי הגנות? לא שלא רצו להקריב קרבן פסח ח"ו אלא הגנות היא שחטאו במרגלים ונענשו להסתובב

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב?

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

במדבר ומתוך כך שהיו במדבר ורוח צפונית מנשבת היה מסוכן למול את הבנים ועל כן לא יכלו להקריב פסח. זה לא גנות ישירה ובכל אופן התורה לא רצתה לפתח בזה).

ספר החינוך (מצוה ה' – שחיטת הפסח): "משרשי מצוה זו: כדי שיזכרו היהודים לעולם הניסים הגדולים שעשה להם ה' יתברך ביציאת מצרים".

העמק דבר: "כך הפסח שעיקר תכליתו לזכירת יציאת מצרים..." (פסוק א')

רש"י: "למה נגרע – אמר להם אין קדשים קרבים בטומאה אמרו לו יזרק הדם עלינו בכהנים טהורים ויאכל הבשר לטמאים (ס"א לטהורים), אמר להם עמדו ואשמעה כתלמיד המובטח לשמוע מפי רבו אשרי ילוד אשה שכן מובטח שכל זמן שהיה רוצה היה מדבר עם השכינה. וראויה היתה פרשה זו ליאמר על ידי משה כשאר כל התורה כולה אלא שזכו אלו שתאמר על ידיהן שמגלגלין זכות על ידי זכאי" (פסוק ז'). (סוף רש"י היה למיצ"ב אך ירד בתשע"ג)

פסחים דף ס"ו: תנו רבנן הלכה זו נתעלמה מבני בתירא פעם אחת חל ארבעה עשר להיות בשבת שכחו ולא ידעו אם פסח דוחה את השבת אם לאו אמרו כלום יש אדם שידוע אם פסח דוחה את השבת אם לאו אמרו להם אדם אחד יש שעלה מבבל והלל הבבלי שמו ששימש שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון וידוע אם פסח דוחה את השבת אם לאו שלחו וקראו לו אמרו לו כלום אתה יודע אם הפסח דוחה את השבת אם לאו אמר להם וכי פסח אחד יש לנו בשנה שדוחה את השבת והלא הרבה יותר ממאתים פסחים יש לנו בשנה שדוחין את השבת אמרו לו מניין לך אמר להם נאמר מועדו (במדבר ט, ב) בפסח ונאמר (במדבר כח, ב) מועדו בתמיד מה מועדו האמור בתמיד דוחה את השבת אף מועדו האמור בפסח דוחה את השבת ועוד ק"ו הוא ומה תמיד שאין ענוש כרת דוחה את השבת פסח שענוש כרת אינו דין שדוחה את השבת מיד הושיבוהו בראש ומינוהו נשיא עליהם והיה דורש כל היום כולו בהלכות הפסח התחיל מקנטרן בדברים אמר להן מי גרם לכם שאעלה מבבל ואהיה נשיא עליכם עצלות שהיתה בכם שלא שמתם שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון אמרו לו ר' שכח ולא הביא סכין מע"ש מהו אמר להן הלכה זו שמעתי ושכחתי אלא הנח להן לישראל אם אין נביאים הן בני נביאים הן למחר מי שפסחו טלה תוחבו בצמרו מי שפסחו גדי תוחבו בין קרניו ראה מעשה ונזכר הלכה ואמר כך מקובלני מפי שמעיה ואבטליון.

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב?

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

פרק ט' פסוקים ט"ו – כ"ג השראת הענן על אוהל מועד והנסיעה והחניה על פיו

על מה מדובר?

- הענן שוכן על המשכן ביום ובלילה נראה כמראה אש.
- אריכות גדולה: נסיעה וחניה על פי הענן בכל מצב: ימים רבים, ימים מספר, מערב עד בוקר, יומיים, חודש, ימים (שנה) - הכל על פי ה'.

דגשים מרכזיים:

- השראת השכינה ואהבת ה' לעמו.
- שבחו העצום של עם ישראל "זכרתי לך חסד נעוריך לכתך אחרי במדבר..."
- אריכות התורה כדי להראות את שבח עם ישראל (ראה במקורות).

נקודות להרחבה ומקורות:

רמב"ן: "לומר כי אם יאריך הענן... והמקום ההוא איננו טוב בעיניהם והיו חפצים ומתאוים מאוד לנסוע מן המקום, אעפ"כ לא יעברו על רצון ה' "וכו'... וכן אם יהיה הענן ימים מספר... והיו העם יגעים מאוד ... יעשו רצון ה' ללכת אחר הענן... אע"פ שהוא טורח גדול להם... כי הלכו כל הלילה... כי היו סבורים שיעמדו שם ופרקו העגלות" וכו'.

ספורנו: "ספר זכותן של ישראל על לכתם אחריו במדבר... שהיו חונים... אע"פ שהיה מקום תהו ילל ישימון" ("זכרתי לך חסד נעוריך"). "ספר שבקצת אלה הזמנים לא היה להם פנאי לסדר עניינם... וכמו רגע היו מסתלקים תכף והורסים כל הכנותיהם".

אור החיים: וללמד שבחן של ישראל שהיו חפצים באשר יחפוץ ה'... כשם ע"פ ה' יחנו ברצון והשלמת הדעת לנוח מהדרך, כ"כ ברצון השלם היו נוסעים הגם שהיו נחים זמן מועט" וכו'.

ליקוטי רב פנינים: "הכנעת בני" בנסיעתם... והיה להם להתרעם ולומר הלא אתה ידעת חנותנו ואיך נלך בלילה, אבל הם לרוב הכנעתם היו מיד נוסעים, והכלל שאין פוצה פה ומצפצף בתרעומת ע"ז, והנהגה זו היה כל הארבעים שנה וכו'.

פרק י' פסוקים א' – י' החצוצרות

על מה מדובר?

חצוצרות כסף – מיקשה.

3 מטרות לחצוצרות במדבר:

1. למסע המחנות – שתי חצוצרות – תרועה (תקיעה לפני ואחרי)

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב?

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות – 0528553310

2. לקרא לעדה – שתי חצוצרות – תקיעה
 3. לקרא לנשיאים – חצוצרה אחת – תקיעה
- מטרה נוספת – ביום שמחתכם בשעת הקרבת קרבנות.
מטרה נוספת – בארץ ישראל ישנה גם תרועה למלחמה.

דגשים מרכזיים:

- מדוע מיקשה? יופי וחוזק (אברבנאל)
- תקיעות מעוררות להתאחד וללמוד ממשה ויש כאן מעין כבוד מלכות לכבוד משה.
- לזעוק לפני ה' בעת צרה ומלחמה ולעורר לחזרה בתשובה.
- ביום שמחתכם, בעלייה לרגל, יש עניין של אחדות להודות לה' יחדיו (וגם חזרה בתשובה).
- חלק מהתרגשות שפועלת על ילדים יכולה לבא לידי ביטוי בשינון פסוקים בעל פה. את רשימת הפסוקים ללימוד בעל פה למבחן המיצ"ב לא כדאי ללמד בסוף לפני המבחן אלא להתרגש כאשר מגיעים לפסוקים ולקרא שוב ושוב עד שנדע בעל פה. וכך ננהג לגבי פסוק ט' בפרקנו שאנו זוכים גם לקרא אותם ביום העצמאות ולקיים זכר להם בתקיעת שופר ביום זה. - וְכִי-תֵבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאֶרְצְכֶם, עַל-הַצָּר הַצָּר אֲתֶכֶם--וְהִרְעַתֶם, בַּחֲצֹצְרֹת; וְנִזְכַּרְתֶּם, לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם, וְנוֹשַׁעְתֶּם, מֵאִיְבֹיֵכֶם

פירוט ומקורות:

פרי צדיק: ע"י הקולות מתאחדים ישראל, ללמוד תורה ממשה להקריב קרבנות ציבור – כאיש אחד בלב אחד.

אור החיים: "שכמו כן תהיה נסיעת ישראל ע"פ משה לכובדו של משה כדרך שחלק לו כבוד למסע הענן שלא יסע עד שיאמר לו "קומה" וכו'.

אבן עזרא: "ונזכרתם לפני ה'" – "... גם התרועה זכר לנפשות לצעוק לשם"

רש"י: עשה לך – ("שהיו תוקעין לפניך כמלך").

רמב"ם: בימי המועדות כולם ובראשי חדשים היו הכהנים תוקעים בחצוצרות בשעת הקרבן והלויים אומרים שירה שנאמר וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם ותקעתם בחצוצרות... ("כלי המקדש והעובדין בו פרק ג' הלכה ה')

רמב"ם: "מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה... ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן, ככתוב... וזהו הוא שיגרום להסיר הצרה מעליהם" (תענית ב"א)

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב?

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למדעים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

פרק י' פסוקים י"א – ל"ו מסע המחנות

על מה מדובר?

- הזמן שהיו בחורב – שנה פחות עשרה ימים. נסיעה ראשונה לאחר הקמת המשכן.
- כיצד נסעו? כקורה - יהודה (עם יששכר וזבולון), גרשון ומררי עם המשכן, ראובן (עם שמעון וגד), קהת וכלי המשכן, אפרים (עם מנשה ובנימין), דן (עם אשר ונפתלי). ויש אומרים כסדר חנייתם כך נסעו.
- עם תחילת הנסיעה לארץ ישראל הזמנה ליתרו להצטרף.
- הארון שהולך לפני המחנה ותפילת משה ביציאתו ובשובו של הארון.

דגשים מרכזיים:

- ההליכה במדבר, חישול וגיבוש העם ובטחון בה'.
- ההתרגשות והשמחה הגדולה – נוסעים לארץ ישראל.
- תאור חי של עליית הענן, החצוצרות, וכולם מחכים לתפילת משה "קומה ה'".
- מתוך ההתרגשות של התאור החי הזה נתרשש ונשנן פסוקים ל"ה – ל"ו בעל פה.
- הענן שמיישר גבעות וכו'.
- הסדר והארגון (רמב"ן).
- גדולתם של שבט דן – הטירחה בהחזרת האבידות (רש"י).
- הכרת התודה ליתרו החביב שחיבב את התורה ובא (חובב).
- אויבי ישראל הם אויבי ה', כי ישראל הם עמו שמקדשים שמו (רש"י).
- לא נביא פורענות בגנאי ישראל שאינה כתובה בפסוקים ולכן לא נרחיב בעניין הנון ההפוכה.

פירוט ומקורות:

- **רמב"ן:** "אולי בא הכתוב לומר שגם בלכתם בדרך ילך הנשיא בראש צבאו שיעשו מצוותו, וישכון כמלך בגדוד ולא ילכו כצאן אשר אין להם רועה"
- **רש"י:** "מאסף לכל המחנות. תלמוד ירושלמי לפי שהיה שבטו של דן מרבה באכלוסין היה נוסע באחרונה וכל מי שהיה מאבד דבר היה מחזירו לו..." (פסוק כ"ה)
- **רש"י:** משנאיך. אלו שונאי ישראל, שכל השונא את ישראל שונא את מי שאמר והיה העולם, שנאמר (תהלים פג, ג) ומשנאיך נשאו ראש, ומי הם, על עמך יערימו סוד: (פסוק ל"ה). (ירד ממיצב תשעג)

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למדעים – 0528990409
בית מדרש למורות – 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

פרק י"א פסוקים א- ל"ה תלונות בני ישראל ופניית משה אל ה'

ותגובת ה'

על מה מדובר?

- מתאוננים על טורח הדרך בגלל חוסר שמחה ודבקות בה' - אש במחנה שנעצרת ע"י תפילת משה.
 - תאוה ומאיסה במן – ופניית משה אל ה'.
 - ה' מצוה לאסוף 70 זקנים שייסייעו למשה ומבטיח בשר לעם.
 - התנבאות 70 הזקנים ואלדד ומידד.
 - השלו והמכה במתאונים
- דגשים מרכזיים:

- השמחה בהליכה לארץ ישראל והדבקות בה' שהיו יכולים למנוע את ההתאוננות.
- היה באמת קושי של התרחקות מהר ה' והליכה במדבר ובכל אופן ה' ברא אותנו עם יכולת להתגבר ולהיות טובים וישרים ועל כן כועס.
- הפניה של העם אל משה המעידה על היותו אהוב על ידם ועל ידי ה' (משל ברש"י).
- תפקיד 70 הזקנים לעזור בחינוך ובהנהגת העם.
- מי ראוי להיות בסנהדרין. תלמידי חכמים שגם זכו להיות מוסרי נפש על עם ישראל. (במצרים).
- הזכות לשמש את הציבור (רש"י פסוק ט"ז)
- מעלת הנתינה שאינה פוגמת בנותן (רש"י פסוק י"ז)
- אלדד ומידד שלא החשיבו את עצמם כזכאים – זכו לנבואה.
- עונש של ה' מחנך ולא סתם כעס.

פירוט ומקורות:

רש"י: אין מתאוננים אלא לשון "עלילה" – מבקשים עלילה היאך לפרוש מאחורי המקום" וכו'.

ספורנו: "על טורח הדרך, לא מתאוננים בלבם באמת, כי לא הייתה אצלם שום סיבה ראויה לזה שיתאוננו, אבל היו מתאוננים בדבריהם לנסות..."

"וישובו ויבכו" – ובכו עתה על שיצאו ממצרים, כמאסים מעלת היות השכינה ביניהם."

עקידת יצחק: "אמנם עיקר רעתם הבאה באזני ה', כי הם היו בוחרים בשחרור נפשם... אל עול התורה והמצווה, כי לרוע מזגם היה זה להם לטורח ולמשא.. ועיקר הכוונה כי מאסו בה' ובתורתו ורצו להיות חופשים מן המצוות... שהוא קשה להם שתהיינה עיניהם תלויות וכלות אל המן כל היום אם ירד או לא ירד" וכו'.

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב?

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

הרמב"ן: "והנכון בעיניי כי כאשר נתרחקו מהר סיני שהיה קרוב לשוב ובאו בתוך המדבר הגדול והנורא במסע הראשון היו מצטערים בעצמם לאמר מה נאכל ומה נשתה ואיך נסבול העמל והעינוי... כי היו כואבים ומצטערים... כי היו מדברים במר נפשם... והיה רע בעיני ה' שהיה להם ללכת אחריו בשמחה ובטוב לבב מרוב כל טובה שאר נתן להם"

רש"י: רע באזני ה'. תואנה שהיא רעה באזני ה' שמתכונים שתבא באזניו ויקניט. אמרו אוי לנו כמה לבטנו בדרך הזה שלשה ימים, שלא נחנו מענוי הדרך: ויחר אפו. אני הייתי מתכון לטובתכם שתכנסו לארץ מיד: (פסוק א')

רש"י: ויצעק העם אל משה. משל למלך בשר ודם שכעס על בנו והלך הבן אצל אוהבו של אביו ואמר לו צא ובקש עלי מאבא: (פסוק ב') – לשים לב להבנת המושג משל ונמשל.

רש"י: והאספסוף. אלו ערב רב שנאספו אליהם בצאתם ממצרים: (פסוק ד') – לשים לב לשורש של המילה אספסוף.

רש"י: מי יאכלנו בשר. וכי לא היה להם בשר, והלא כבר נאמר (שמות יב, לח) וגם ערב רב עלה אתם וצאן ובקר וגו'. ואם תאמר אכלום, והלא בכניסתם לארץ נאמר (במדבר לב, א) ומקנה רב היה לבני ראובן וגו', אלא שמבקשים עלילה: (פסוק ד') – (ירד ממיצב תשעג)

רש"י: אשר נאכל במצרים חנם. אם תאמר שמצריים נותנים להם דגים חנם, והלא כבר נאמר (שמות ה, יח) ותבן לא ינתן לכם, אם תבן לא היו נותנים להם חנם, דגים היו נותנים להם חנם, ומהו אומר חנם, חנם מן המצות: (פסוק ה') (ירד ממיצב תשעג)

"בלתי אל המן עינינו" (פסוק ו')

רש"י: "מן בשחר מן בערב".

יונתן: אלהן למנא אנן מסתכין כמסכן דמודיק מגיסא מידיה" (כעני המצפה אל הקערה)

רמב"ן: "שאפילו המזון שאנו חיים בו איננו בידינו... אבל נתאווה לו ונשא עינינו אליו בכל עת" וכו'.

אור החיים: "שכל עושה רשעה לצד תגבורת הפיתוי... יש לדון בו צד האונס אבל אלו שמבקשים לשוב, הרי הם כמגרים בהם יצר הרע ואין גדר רע גדול מזה".

"למה הרעות לעבדך"

אברבנאל: "אבל הנראה בזה הוא שמשער"ה כאשר ראה פשע העם ורוב דבריהם וראה עם זה בכח נבואתו שחרה אף ה' מאוד עליהם... כי נגלה לפני שכלו העונש הנמרץ שיענישם... ובראותו זה חשב אדון הנביאים לעשות תחבולה לשכך חמתו יתברך ושהוא ברחמיו יעבור חטאתם... על זה יצטער משה עצמו מאוד מישראל ואומר שאינו רוצה בהנהגתם כדי שהקב"ה יחלה פני משה שיעבור על חטאתם ולא יעזבם, ויהיה זה סיבה למחילתם" וכו'.

הכתב והקבלה: "לא הייתה צעקתו על עצמו... וחלילה לו לעבד הנאמן בכל בית ה' שיתרעם על ישראל לפני ה'... ואם יתאחר עליהם עוד מעט זמן בהתגברות הצימאון, לא ירע בעיניי, אף אם יבזוני בתכלית הביזיון עד שיסקלו עלי אבנים מגודל צערם" וכו'. (שמות י"ז, ד')

אבן עזרא: "הכתוב דבר על הבא במהרה".

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב?

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

ליקוטים: "ואמנם עכ"ז הייתי מקבל עלי כל הטרחות בשמחה אם הייתי שומע דיבור בשורה ממך... דהגם שבזה אתה מטיל עלי עול כבד הייתי מקבל בשמחה יען הייתי מבושר מכניסת הארץ... שאז הייתי מתנחם מן העול הכבד והיה נחשב אצלי לששון ושמחה" וכו'.

רמב"ן: "אבל חשב משה כי בהיותו להם מנהיגים רבים ישפכו חמתם וידברו על לבם בתלונותם".

רמב"ם: "אחד ב"ד הגדול ואחד סנהדרין קטנה או ב"ד של שלושה צריך שיהיה אחד מהן סמוך מפי הסמוך... וכן השבעים זקנים – משה רבינו סמכם ושרתה עליהן שכינה" וכו' (הלכות סנהדרין פ"ד ה"א)

רש"י: אשר ידעת כי הם וגו' . אותם שאתה מכיר שנתמנו עליהם שוטרים במצרים בעבודת פרך והיו מרחמים עליהם ומכים על ידם, שנאמר (שמות ה, יד) ויכו שוטרי בני ישראל, עתה יתמנו בגדלתן כדרך שנצטערו בצרתן: (פסוק ט"ז).

רש"י: ולקחת אתם. קחם בדברים, אשריכם שנתמניתם פרנסים על בניו של מקום: (פסוק ט"ז) – (ירד ממיצב תשעג)

רש"י: ושמתי עליהם. למה משה דומה באותה שעה? לנר שמונח על גבי מנורה והכל מדליקין הימנו, ואין אורו חסר כלום: (פסוק י"ז) – להסביר מושג משל ונמשל.

רש"י: וישארו שני אנשים. מאותן שנבחרו. אמרו אין אנו כדאין לגדלה זו: (פסוק כ"ו)

רש"י: והמה בכתבים. במבוררים שבהם לסנהדרין, ונכתבו כלם נקובים בשמות, ועל ידי גורל, לפי שהחשבון עולה לשנים עשר שבטים, ששה ששה לכל שבט ושבט חוץ משני שבטים שאין מגיע אליהם אלא חמשה חמשה. אמר משה, אין שבט שומע לי לפחות משבטו זקן אחד. מה עשה, נטל שבעים ושנים פתקין וכתב על שבעים זקן, ועל שנים חלק וברר מכל שבט ושבט ששה, והיו שבעים ושנים. אמר להם טלו פתקיכם מתוך קלפי, מי שעלה בידו זקן, נתקדש, ומי שעלה בידו חלק אמר לו המקום לא חפץ בך: (פסוק כ"ו)

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

פרק י"ב פסוקים א- ט"ז הדיבור של מרים ואהרן במשה והעונש

על מה מדובר?

- הדיבור עפ"י רש"י שפירש מציפורה. מרים נענשת בצרעת. משה מתפלל עליה. כל העם מחכים 7 ימים למרים.
- דגשים מרכזיים:

- גדולת משה גדול הנביאים, הענו מכל אדם. פסוקים ללימוד בעל פה:
וְהָאִישׁ מֹשֶׁה, עָנָו מְאֹד--מְכֹל, הָאָדָם, אֲשֶׁר, עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה. (פסוק ג')
לֹא-כֵן, עֲבַדְי מֹשֶׁה: בְּכָל-בֵּיתִי, נֶאֱמָן הוּא. (פסוק ז') פֶּה אֶל-פֶּה אֲדַבֵּר-בּוֹ,
וּמִרְאָה וְלֹא בְחִידוֹת, וְתִמְנַת ה' יִבִּיט; וּמִדּוּעַ לֹא יֵרָאֶתָם, לְדַבֵּר בְּעַבְדִּי
בְּמֹשֶׁה (פסוק ח')
 - הזהירות מלשון הרע גם כאשר הכוונה טובה (שודאי מרים דאגה למשה ועל כן דיברה).
 - צדיק יודע להודות בטעותו ומתחרט: וַיֹּאמֶר אֶהְרֹן, אֶל-מֹשֶׁה: בִּי
אֲדֹנָי--אֵל-נָא תִשֶׁת עָלֵינוּ חֲטָאת, אֲשֶׁר נֹאֲלָנוּ וְאֲשֶׁר חָטָאנוּ. (פסוק י"א)
(ירד מייצב תשע"ג)
 - הכאב של אהרן בצרעתה של מרים.
 - משה מייד מוחל ומתפלל על מרים. נלמד בעל פה: וַיִּצְעַק מֹשֶׁה, אֶל-ה'
לֵאמֹר: אֵל, נָא רְפָא נָא לָהּ. (פסוק י"ג)
 - מקצת שבחו בפניו / לא לכעוס בפני אחרים (רש"י פסוק ה')
 - לומר בבקשה ! (רש"י פסוק י"ג)
 - אחריות של מנהיג באיזה אופן עלולה להתפרש מנהיגותו (לא שבאמת ישראל אומרים כך אלא גודל זהירותו של משה (רש"י פסוק י"ג)
 - שבוע של בירור נבואת משה וגדולתו, יחד עם הכבוד של כל העם למרים שמחכים לה. מידה כנגד מידה
- פירוט ומקורות:

רש"י: ויצאו שניהם. ומפני מה משכן והפרידן ממשה, לפי שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכלו שלא בפניו, וכן מצינו בנח, שלא בפניו נאמר (בראשית ו, ט) איש צדיק תמים, ובפניו נאמר (בראשית ז, א) כי אתך ראיתי צדיק לפני. דבר אחר שלא ישמע בניזפתו של אהרן: (פסוק ה'). – לשים לב שרש"י שואל שאלה אחת ועונה שתי תשובות.

רש"י: אל נא רפא נא לה. בא הכתוב ללמדך דרך ארץ, שהשואל דבר מחברו צריך לומר שנים או שלשה דברי תחנונים ואחר כן יבקש שאלותיו: (פסוק י"ג) – (ירד מייצב תשע"ג)

רש"י: רפא נא לה. מפני מה לא האריך משה בתפילה? שלא יהיו ישראל אומרים אחותו נתונה בצרה והוא עומד ומרבה בתפילה. דבר אחר: שלא יאמרו ישראל בשביל אחותו הוא מאריך

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

בתפילה אבל בשבילנו אינו מאריך בתפילה: (פסוק י"ג) – לשים לב שרש"י שואל שאלה אחת ועונה שתי תשובות.

רש"י: והעם לא נסע. זה הכבוד חלק לה המקום בשביל שעה אחת שנתעכבה למשה כשהשלך ליאור, שנאמר (שמות ב, ד) ותתצב אחותו מרחק וגו' : (פסוק ט"ו)